

Mali i Zi / Crna Gora
Komuna e Tuzit / Opština Tuzi

Kryetari i Komunës
Pedsjednik Opštine
Nr./Br. 01-633/25-1224/4

Rruga Tuz nr. 1 , nr. 44
Ulica Tuzi br.1 , br. 44

+382 20 875 167

kryetari@tuzi.org.me

Tuz – Tuzi, 20.03.2025. godine

SKUPŠTINA OPŠTINE TUZI
n/r g-dinu Fadil Kajoshaj – pedsjedniku

PREDMET: Dostava Predloga Odluke

NAPOMENA: Uvrstiti u dnevni red naredne sjednice Skupštine

PODNOŠILAC PREDMETA: Pedsjednik Opštine

OBRAĐIVAČ AKTA: Sekretarijat za loklanu samoupravu

Poštovani,

Na osnovu člana 60 stav 2 Statuta opštine Tuzi („Službeni list CG – opštinski propisi” br. 24/19, 05/20, 51/22, 55/22) u prilogu Vam dostavljam:

- **Predlog Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2025-2026.godinu.**

Za predstavnicu predlagača koja će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela prilikom razmatranja ovog materijala određuje se Marina Ujkaj, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu.

KUVENDIT TË KOMUNËS SË TUZIT
Z. Fadil Kajoshaj – Kryetar

LËNDA: Dorëzimi i Propozimit të Vendimit

VËREJTJE: Të përfshihet në rendin e ditës në seancën e rrallës së Kuvendit

PARASHTRUESI I PROPOZIMIT: Kryetari i Komunës

PËRPUNUESI I AKTIT: Sekretariati për vetëqeverisje lokale

I nderuar,

Në bazë të nenit 60 paragrafit 2 të Statutit të komunës së Tuzit („Fleta zyrtare e MZ – dispozitat e komunës” nr. 24/19, 05/20, 51/22, 55/22) bashkëngjitur Ju dorëzoj:

- **Propozimin e Vendimit mbi miratimin e Planit Lokal të Veprimit për të Rinjtë për vitin 2025-2026.**

Për përfaqësuese të propozuesit e cila do të marrë pjesë në punën e Kuvendit dhe trupave punues të tij gjatë shqyrtimit të këtij materiali, përcaktohet Marina Ujkaj, sekretare e Sekretariatit për vetëqeverisje lokale.

PREDSJEDNIK – KRYETARI,
Lindon Gjellaj

LINDON GJELAJ

Na osnovu člana 14 Zakona o mladima ("Službeni list Crne Gore", br. 25/19, 27/19), člana 38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 02/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22) i člana 53 stav 1 tačka 4 Statuta Opštine Tuzi ("Službeni list CG-opštinski propisi br 24/19, 05/20, 51/22, 55/22), uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva sporta i mladih, akt broj dana 04-615/25-1062/2 od 03.03.2025. godine Skupština opštine Tuzi, na sjednici održanoj _____ godine, donijela je

ODLUKU

o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2025-2026. godinu

Član 1

Usvaja se Lokalni akcioni plani za mlade za 2025-2026.godinu (u daljem tekstu: Lokalni akcioni plan za mlade).

Član 2

Sastavni dio ove Odluke je Lokalni akcioni plan za mlade.

Član 3

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore-Opštinski propisi".

Broj: 02-016/25-
Tuzi, _____ . godine

SKUPŠTINA OPŠTINE TUZI
PREDSJEDNIK,
Fadil Kajoshaj

OBRAZLOŽENJE

Pravni osnov:

Pravni osnov za donošenje Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2024. godinu sadržanje u članu 14 Zakona o mladima kojim je propisano da je opština dužna da donese lokalni akcioni plan za mlade za period važenja akcionog plana iz člana 13 stav 3 ovog zakona, najkasnije do 31. decembra tekuće godine.

Lokalni akcioni plan za mlade sadrži mjere i aktivnosti omladinske politike na lokalnom nivou, radi ostvarivanja interesa i potreba mladih.

Opština je dužna da nacrt lokalnog akcionog plana za mlade dostavi Ministarstvu, radi davanja mišljenja o njegovoj usaglašenosti sa Strategijom, najkasnije do 31. oktobra tekuće godine.

Opština je dužna da godišnji izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za mlade dostavi Ministarstvu, najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Članom 38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi propisano da skupština donosi donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti. Članom 53 stav 1 tačka 4 Statuta opštine Tuzi ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/19 od 26.06.2019, 005/20 od 07.02.2020, 051/22 od 21.10.2022) propisano je da su poslovi skupštine da donosi donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti;

Razlozi za donošenje :

Razloz za donošenje Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2025-2026. godinu sadržani su u zakonskoj obavi koja propisuje obavezu da je opstina duzna da donese lokalni akcioni plan za mlade za period važenja akcionog plana iz člana 13 stav 3 , Zakona o mladima a najkasnije do 31. decembra tekuće godine

Sadržina odluke:

U članu 1 Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2025-2026. Godinu propisno je da se usvaja se Lokalni akcioni plani za mlade za 2025-2026 .godinu

U članu 2 Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana za mlade za 2025-2026 . Godinu propisno je da je sastavni dio ove Odluke Lokalni akcioni plan za mlade.

Člnom 3 propisano je da ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore-Opštinski propisi".

Bazuar në nenin 14 të Ligjit për të rinjtë ("Fleta Zyrtare e Malit të Zi", nr. 25/19, 27/19), nenit 38 paragrafit 1 pikës 4 të Ligjit për vetëqeverisjen lokale ("Fleta Zyrtare e Malit të Zi", Nr.02/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22) dhe nenit 53 paragrafit 1 pikës 4 të Statutit të Komunës së Tuzit ("Fleta zyrtare -dispozitat komunale nr. 24/19, 05/20, 51/22, 55/22), me mendimin paraprak të Ministrisë së Sportit dhe Rinisë, akti numër 04-615/25-1062/2 nga 03.03.2025 Kuvendi i Komunës së Tuzit, në seancën e mbajtur më datë _____ ka sjell

V E N D I M

mbi miratimin e Planit lokal të veprimit për të rinjtë 2025-2026

Neni 1

Miratohet Plani Lokal i Veprimit për të rinjtë për vitin 2025-2026 (në tekstin e mëtejme: Plani Lokal i Veprimit për të rinjtë).

Neni 2

Pjesë përbërëse e këtij Vendimi është edhe Plani Lokal i Veprimit për të rinjtë.

Neni 3

Ky Vendim hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Fletën Zyrtare të Malit të Zi - Dispozitat Komunale".

Numër: 02-016/25-
Tuz, _____

KUVENDI I KOMUNËS SË TUZIT
KRYETARI,
Fadil Kajoshaj

ARSYETIM

Baza Ligjore:

Baza ligjore për marrjen e Vendimit për miratimin e Planit Lokal të Veprimit për të Rinjtë për vitin 2024 gjendet në nenin 14 të Ligjit për Rininë, me të cilin është përcaktuar se komuna është e obliguar të sjell Planin lokal të veprimit për të rinjtë për periudhën e vlefshmërisë së planit të veprimit nga neni 13 paragrafi 3 i këtij ligji, jo më vonë se 31 dhjetori i vitit aktual.

Plani lokal i veprimit për të rinjtë përmban masa dhe aktivitete të politikave rinore në nivel lokal, me qëllim realizimin e interesave dhe nevojave të të rinjve.

Komuna është e obliguar që draftin e planit lokal të veprimit për të rinjtë t'ia dorëzojë Ministrisë, për të dhënë mendim për përputhshmërinë e tij me Strategjinë, jo më vonë se 31 tetor i vitit aktual.

Komuna është e obliguar që raportin vjetor për zbatimin e planit lokal të veprimit për rininë t'ia dorëzojë Ministrisë jo më vonë se 15 shkurti i vitit aktual për vitin kalendarik paraprak.

Neni 38, paragrafi 1, pika 4 e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale përcakton se kuvendi miraton plane dhe programe zhvillimore për fusha të veçanta. Neni 53 paragrafi 1 pika 4 të Statutit të Komunës së Tuzit ("Fleta Zyrtare e Malit të Zi – dispozitat komunale", nr. 024/19, 005/20, 051/22 055/22) përcakton që detyrat e kuvendit është të sjell plane dhe programe zhvillimore për fusha të caktuara;

Arsyet e sjelljes:

Arsyeja e marrjes së Vendimit për sjelljen e Planit Lokal të Veprimit për të rinjtë për vitin 2025-2026 gjendet në dokumentin ligjor që parashihet detyrimin që komuna është e detyruar të miratojë një plan lokal të veprimit për të rinjtë për periudhën e vlefshmërisë së planit të veprimit nga neni 13 paragrafi 3 i Ligjit për të rinjtë dhe më së voni deri më 31 dhjetor të vitit aktual.

Përmbajtja e vendimit:

Në nenin 1 të vendimit për miratimin e planit lokal të veprimit për të rinjtë për vitin 2025-2026, është e paraparë se miratohen plani lokal i veprimit për të rinjtë për vitin 2025-2026 .

Në nenin 2 të Vendimit për miratimin e Planit Lokal të Veprimit për të rinjtë për vitin 2024, parashikohet se Plani Lokal i Veprimit për të rinjtë është pjesë përbërëse e këtij Vendimi.

Neni 3 përcakton se ky vendim hyn në fuqi në ditën e tetë nga data e publikimit në "Fletën Zyrtare të Malit të Zi - dispozitat komunale".

Црна Гора
Министарство спорта и младих

Адреса: Светлане Кане Радевић 3,
81000 Подгорица, Црна Гора
Тел: +382 20 684 900
Мејл: ms@ms.gov.me
www.ms.gov.me

Број: 01-08-01-615/25-410/4
Подгорица, 26.02.2025. године

Crna Gora - Mali i Zi, Opština Tuzi - Komuna e Tuzit

Priliceno/Pranuar: 03-03-2025				
Org. jed./ Njësia org.	Klas. znak/ Shënime klas.	Redni broj/ Numri rendor	Prilog/ Shtojcë	Vrijednost/ Vlera
04	015	1002/2	-	-

ОПШТИНА ТУЗИ

Секретаријат за локалну самоуправу
гђа Марина Ујкај, секретарка

ТУЗИ

ПРЕДМЕТ: Мишљење о усаглашености Нацрта локалног акционог плана за младе за период 2025-2026

Поштована гђо Ујкај,

Сходно допису који нам је Секретаријат за локалну самоуправу Општине Тузи доставио 25. фебруара 2025. године у вези добијања мишљења о усаглашености Нацрта локалног акционог плана за младе за период 2025-2026 са Стратегијом за младе 2023-2027 (Закон о младима, „Службени лист ЦГ“ бр. 025/19), констатовано је да је исти усаглашен са Стратегијом за младе 2023-2027.

Молимо да након усвајања Локалног акционог плана за младе о истом информишете Министарство спорта и младих.

С поштовањем,

Обрадила: Сандра Кривокапић
Директорат за младе и сарадњу са НВО

Sandra Krivokapic

Одобрио: Дарко Стојановић, в.д. ген. директора
Директорат за младе и сарадњу са НВО

NACRT

Komuna e Tuzit
Opština Tuzi

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE 2025-2026. GODINA

24.02.2025. godina

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
1.1. Uvodne napomene	3
1.2. Zakonski osnov	4
2. ANALIZA STANJA.....	5
2.1. Opšti i demografski podaci.....	5
2.2. Resorni sekretarijat.....	5
2.3. Rezultati analize članova radne grupe.....	6
a) Tržište rada	6
b) Obrazovanje	8
c) Socijalna zaštita	11
d) Kultura	12
e) Sport.....	12
2.4. Analiza istraživanja.....	14
3. FINANSIJSKI OKVIR	20
4. AKCIONI PLAN	21
5. MONITORING.....	28

1. UVOD

1.1. Uvodne napomene

Mladi su ključni pokretači razvoja svake zajednice, pa je planiranje i sprovođenje omladinskih politika od suštinskog značaja za unapređenje njihovog položaja i kvaliteta života. Lokalni akcioni plan za mlade 2025-2026. godina (u daljem tekstu LAPM), strateški je dokument koji pruža okvir za podršku mladima i oblikovanje okruženja prilagođenog njihovim potrebama u opštini Tuzi.

Svjesni da mladi igraju presudnu ulogu u razvoju i budućnosti lokalne zajednice, ovim dokumentom definišemo ciljeve, mjere i aktivnosti koje će doprinijeti ostvarivanju njihovih interesa. Na taj način stvaramo zajednički prostor za njihovo aktivno učešće i razvoj, ne samo u korist mladih, već i svih građana opštine Tuzi.

Kroz LAPM, zajednica identifikuje i usklađuje svoje aktivnosti sa specifičnim potrebama mladih. Plan omogućava mladima da izraze svoje želje i inicijative, čime postaju aktivni učesnici u kreiranju politika koje se direktno odnose na njih. Ovaj pristup jača njihovu odgovornost i osjećaj pripadnosti zajednici.

Omladinska politika obuhvata sve inicijative i aktivnosti koje proističu iz potreba mladih, a usmjerene su na unapređenje njihovog položaja. Njome se reguliše planiranje i sprovođenje mjera baziranih na potrebama i interesima mladih, uz oslonac na istraživanja i praktično znanje, a obuhvata socijalni, obrazovni, kulturni, politički i druge aspekte života mladih. Na nacionalnom nivou, omladinsku politiku sprovodi Ministarstvo sporta i mladih a definisana je kroz Zakon o mladima, koji je donijet 2019. godine. U Crnoj Gori je takođe usvojena Nacionalna strategija za mlade 2023–2027, koja definiše prioritete mjere, podmjere, aktivnosti i nosioce odgovorne za njihovu realizaciju. Strategija se temelji na aktivnom učešću mladih i njihovom doprinosu u donošenju odluka.

U smislu Zakona o mladima¹, mladi su lica od navršениh 15 do navršениh 30 godina života, a omladinska politika je skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

Za izradu ovog LAPM-a, Predsjednik opštine Tuzi formirao je Radnu grupu, čiji je zadatak bio da kroz detaljnu analizu stanja i konsultacije sa mladima i građanima definiše prioritete i ključne aktivnosti. U Radnoj grupi učestvovali su predstavnici Sekretarijata za lokalnu samoupravu, Zavoda za

¹ Zakon o mladima ("Službeni list Crne Gore", br. 025/19 od 30.04.2019, 027/19 od 17.05.2019)

zapošljavanje Crne Gore - područna jedinica Tuzi, Centra za socijalni rad i Srednje mješovite škole „25. maj“. Radna grupa je posvećeno radila na kreiranju ovog dokumenta, koji predstavlja temelj za unapređenje položaja mladih u opštini Tuzi.

1.2. Zakonski osnov

Osnov za donošenje LAPM sadržan je u Zakonu o mladima, Zakonu o lokalnoj samoupravi, Statutu opštine Tuzi i Strategiji za mlade 2023-2027. godina.

Članom 14 Zakona o mladima propisano je da je opština dužna da donese lokalni akcioni plan za mlade za period važenja akcionog plana i da isti sadrži mjere i aktivnosti omladinske politike na lokalnom nivou, radi ostvarivanja interesa i potreba mladih.

Član 27 stav 1 tačka 15 Zakona o lokalnoj samoupravi² propisuje da opština u skladu sa zakonom i drugim propisima učestvuje u obezbjeđivanju uslova i unapređenju djelatnosti: zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalne i dječje zaštite, zapošljavanja i drugih oblasti od interesa za lokalno stanovništvo i vrši prava i dužnosti osnivača ustanova koje osniva u ovim djelatnostima, u skladu sa zakonom. Član 38 stav 1 tačka 4 istog zakona propisuje da skupština donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti.

Članom 24 stav 1 tačka 15 Statuta opštine Tuzi³ propisano je da opština Tuzi u skladu sa mogućnostima, učestvuje u obezbjeđivanju uslova i unapređenju djelatnosti: zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalne i dječje zaštite, zapošljavanja i drugih oblasti od interesa za lokalno stanovništvo i vrši prava i dužnosti osnivača ustanova koje osniva u ovim djelatnostima, u skladu sa zakonom.

U skladu sa zakonskim odredbama, opština Tuzi pristupila je donošenju ovog dokumenta. Isti je izrađen sa ciljem razvoja omladinske politike u opštini Tuzi a u skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata⁴, na način da su praćene smjernice, odnosno faze u procesu pripreme strateških dokumenata. Prilikom izrade LAPM raspisan je javni poziv za odabir predstavnika nevladinih organizacija u radu radne grupe, obrazovana je Radna grupa za izradu LAPM, uključeni su mladi u početnoj fazi pripreme dokumenta (fokus grupe), pribavljeno je mišljenje resornog ministarstva na nacrt LAPM o njegovoj usaglašenosti sa Strategijom, sprovedena je javna rasprava o tekstu nacrta LAPM. Ovim dokumentom

² Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18 od 10.01.2018, 034/19 od 21.06.2019, 038/20 od 25.04.2020, 050/22 od 09.05.2022, 084/22 od 01.08.2022)

³ Statut opštine Tuzi ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/19 od 26.06.2019, 005/20 od 07.02.2020, 051/22 od 21.10.2022, 055/22 od 11.11.2022)

⁴ Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, [link](#)

je urađena analiza stanja, postavljeni su ciljevi i indikatori, planirane su i budžetirane aktivnosti, predviđen monitoring i evaluacija u skladu sa gore navedenom metodologijom. Ciljevi i aktivnosti definisani ovim LAPM su usklađeni sa ciljevima Strategije za mlade 2023-2027. godina.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Opšti i demografski podaci

Opština Tuzi se nalazi na jugoistoku Crne Gore i obuhvata teritoriju površine od 246,8 km², što čini 1,79% ukupne površine Crne Gore. Geografski položaj opštine doprinosi njenoj posebnosti – Tuzi su smještene na raskrsnici kulturnih i privrednih tokova, sa velikim potencijalom za razvoj agrara, malih i srednjih preduzeća, te unapređenje turizma kroz valorizaciju prirodnih i kulturnih resursa. Opština Tuzi se ističe svojim multikulturalnim karakterom, u kojoj žive pripadnici različitih etničkih, vjerskih i jezičkih zajednica.

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2023. godine, Opština Tuzi se ističe kao jedna od rastućih lokalnih zajednica u Crnoj Gori sa populacijom od 12.979 stanovnika. Ovaj broj predstavlja porast u odnosu na podatke iz prethodnog popisa iz 2011. godine, kada je broj stanovnika iznosio 11.379, čime se potvrđuje pozitivan demografski trend. Na osnovu popisa iz 2023. godine, prosječna starost populacije u opštini Tuzi iznosi 36,65 godina, što je prema „Stadijumu demografske starosti“ svrstava u stadijum „Demografska starosti“ (35-39 godina), kojem pripada 8 opština u Crnoj Gori.

2.2. Resorni sekretarijat

Za sprovođenje omladinske politike na nivou Opštine Tuzi odgovoran je Sekretarijat za lokalnu samoupravu. Njegov rad se temelji na Zakonu o lokalnoj samoupravi, Statutu Opštine Tuzi, te Odluci o organizaciji i načinu rada lokalne uprave, uz poštovanje drugih važećih propisa i normi.

Unutar opštine, ključnu ulogu u ostvarivanju i unapređenju omladinske politike ima Kancelarija za mlade, kulturu i sport. Ova kancelarija je zadužena za širok spektar aktivnosti koje uključuju planiranje, izradu i sprovođenje lokalnog akcionog plana za mlade, koordinaciju sa relevantnim organima lokalne i državne uprave, te saradnju sa nevladinim organizacijama, omladinskim klubovima i drugim strukturama uključenim u ovu oblast. Osim toga, Kancelarija inicira stvaranje adekvatnih prostora i uslova za rad omladinskih centara, informativnih centara za mlade i sl.

Kancelarija takođe radi na prevenciji društvenih problema među mladima, poput bolesti zavisnosti, kroz razvoj i sprovođenje lokalnih planova i aktivnosti. Na osnovu analiza stvarnih potreba mladih, zaposleni u kancelariji za mlade pripremaju planove za realizaciju istih. Dodatno, prate sprovođenje omladinske politike kroz redovno istraživanje potreba mladih.

Ostale odgovornosti uključuju stvaranje uslova za rad saveza omladinskih organizacija na lokalnom nivou, istraživanje i redovno praćenje potreba i položaja mladih u Opštini Tuzi u skladu sa zakonskim okvirima, pružanje potpunih i pravovremenih informacija mladima o sprovođenju omladinske politike putem internet stranice Opštine Tuzi i društvenih mreža, kao i pripremu izvještaja i informacija o ostvarivanju omladinske politike.

Poseban akcenat stavlja se na informisanje mladih putem internet stranice i društvenih mreža, pružajući pravovremene i tačne informacije o programima i projektima koji su u toku. Kancelarija se takođe bavi podsticanjem aktivnosti omladinskih organizacija, jačanjem njihove mreže, te pripremom izvještaja o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou.

Što se tiče organizacione strukture, u Kancelariji za mlade, kulturu i sport sistematizovano je ukupno pet radnih mjesta, od kojih su tri za izvršioce angažovane na poslovima iz oblasti kulture, dok preostala dva su za izvršioce koji rade na poslovima vezanim za sport i mlade. Ovakva organizacija omogućava efikasnu raspodjelu resursa i fokusiran rad na razvoju svih segmenata omladinske politike u opštini Tuzi.

2.3. Rezultati analize članova radne grupe

Radna grupa obrazovana za izradu ovog dokumenta prikupila je relevantne podatke sa terena iz različitih oblasti i to:

a) Tržište rada

Na evidenciji Biroa rada u Opštini Tuzi, na dan 01.11.2024. godine, evidentirano je ukupno 218 nezaposlenih mladih lica, od čega je 67 muškaraca, a 151 žena. U tabelama ispod prikazani su podaci koji pružaju dodatne uvide u nezaposlena lica grupisana prema različitim zanimanjima.

Tabela 1. Nezaposlena lica po grupama zanimanja, godinama starosti i polu

Djelatnost	19.1.2024.			Godine starosti					
	Ukupno	Muškarci	Žene	15-20		20-25		25-30	
				Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
01 Proizvođači bilja	5	3	2	0	0	2	1	1	1
04 Veterinari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05 Prerađivači hrane i pića	4	2	2	0	0	2	2	0	0
10 Prerađivači i obrađivači drveta	1	1	0	0	0	1	0	0	0
18 Orađivači metala	2	1	1	0	0	0	0	1	1
19 Monteri i instalateri u mašinstvu	0	0	0	0	0	0	0	0	0

20 Mašinski konstruktori i projektanti	1	1	0	0	0	0	0	1	0
22 Mehaničari i mašinisti	2	2	0	0	0	2	0	0	0
24 Elektroenergetičari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25 Elektromehaničari	2	2	0	0	0	0	0	2	0
26 Elektroničari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27 Zanimanja telekomunikacija	1	1	0	0	0	0	0	1	0
28 Zanimanja računarske tehnike	2	1	1	0	0	1	1	0	0
31 Hemičari	2	1	1	0	0	0	0	1	1
36 Grafičari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39 Tekstilci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40 Proizvođači odjeće	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47 Farbari i lakireri	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50 Geodeti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51 Arhitekti i urbanisti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52 Građevinari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Zanimanja drumskog saobraćaja	3	3	0	0	0	2	0	1	0
60 Zanimanja PTT saobraćaja	2	1	1	0	0	0	0	1	1
64 Trgovci	6	3	3	0	0	1	1	2	2
65 Zanimanja ugostiteljstva i turizma	11	6	5	0	0	2	1	4	4
66 Menadžeri i organizatori	9	5	4	0	0	4	3	1	1
67 Ekonomisti	15	8	7	0	0	4	4	4	3
68 Pravnici	13	8	5	0	0	4	3	4	2
69 Informatičari i statističari	5	3	2	0	0	2	2	1	0
70 Kadrovska zanimanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71 Administratori	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72 Zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite	2	1	1	0	0	0	0	1	1
75 Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	19	10	9	0	0	6	6	4	3
76 Nastavnici prirodno-matematičke struke	0	0	0	0	0	0	0	0	0
82 Društveno-humanistička zanimanja	72	42	30	1	1	14	10	27	19
83 Prirodno -matematička zanimanja	2	1	1	0	0	0	0	1	1
85 Likovni umjetnici i dizajneri	2	1	1	0	0	1	1	0	0

88 Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90 Medicinari	10	6	4	0	0	4	2	2	2
91 Stomatolozi	1	1	0	0	0	0	0	1	0
92 Farmaceuti	2	1	1	0	0	0	0	1	1
94 Zanimanja fizičke kulture	1	1	0	0	0	0	0	1	0
96 Zanimanja ličnih usluga	7	4	3	0	0	1	1	3	2
98 Vjerska zanimanja	11	7	4	1	1	4	2	2	1
99 Neraspoređeni	96	55	41	7	4	18	12	30	25
UKUPNO	311	182	129	9	6	75	51	98	71

b) Obrazovanje

Na području opštine Tuzi postoje dvije srednjoškolske ustanove: Javna ustanova Srednja mješovita škola „25. maj“ u Tuzima i Srednja škola Medresa „Mehmed Fatih“ u Milješu.

JU SMŠ "25. maj" – Tuzi osnovana je 1971. godine kao Gimnazija. Odlukom Skupštine opštine Titograd od 12. decembra 1975. godine, postala je samostalna obrazovna ustanova. Započevši kao gimnazija, od 2018. godine škola je prešla u kategoriju srednje mješovite škole, proširujući svoju ponudu obrazovnih programa.

U okviru škole se realizuje niz obrazovnih profila:

- Opšta gimnazija,
- Ekonomski tehničar (IV stepen NKO),
- Hotelijersko-turistički tehničar (IV stepen NKO),
- Prodavac (III stepen NKO).

Ova raznolikost obrazovnih programa pruža učenicima mogućnost izbora u skladu s njihovim interesima i profesionalnim ciljevima.

Nastava se realizuje na dva jezika, crnogorskom i albanskom, s obzirom na multietničku zajednicu u Tuzima. Ova zajednica okuplja mlade ljude različitog etničkog i jezičkog porijekla, koji žive zajedno i dijele istu školsku zgradu, te njeguju iste vrijednosti.

Tabela 2. JU SMŠ „25.maj“ Tuzi

Broj odjeljenja	Broj učenika	Pol		Broj učenika koji pohađa nastavu na albanskom jeziku	Broj učenika koji pohađa nastavu na crnogorskom jeziku
		Muški	Ženski		
28	319	Muški	Ženski	232	87
		167	152		

U okviru škole djeluje nekoliko klubova i sekcija:

- Učenički parlament;
- Literalno stvaralaštvo;
- Recitatorske prezentacije;
- Volonterski klub;
- Književna sekcija "Jehona";
- Sekcija "Mladi istoričari";
- Recitatorska sekcija;
- Čitalački klub;
- Debatni klub;
- Hor;
- Mladi fizičari;
- Mladi ekolozi;
- Italofilo;
- Socijalizacija;
- ECDL-Start;
- Školska liga u košarci;
- Skijanje;
- Biciklističko-planinarska staza;
- Atelje;
- Historia magistra Vitae est.

Učenici aktivno doprinose razvoju demokratskog školskog okruženja putem učešća u debatama, tribinama, humanitarnim aktivnostima i sličnim inicijativama, istovremeno učestvujući u nizu projekata koji su od suštinskog značaja za njihov lični i profesionalni razvoj.

U srednjoj školi Medresi „Mehmed Fatih“ obrazovni profil je Opšti tip uz vjersko obrazovanje. Medresa broji 296 učenika/ca.

Tabela 3. Srednja škola Medresa “Mehmed Fatih” Tuzi

Broj odjeljenja	Broj učenika	Pol		Broj učenika koji pohađa nastavu na albanskom jeziku	Broj učenika koji pohađa nastavu na CSBH
		Muški	Ženski		
18	296	159	137	97	199

U okviru škole djeluju sledeće sekcije:

- Izrada Levhi (ručna izrada suvenira sa motivima vjerskog sadržaja);
- Sportske sekcije;
- Dramska sekcija;
- Sekcija druženja sa direktorom (uz obradu komentara određenih kapitalnih djela iz oblasti islamskih nauka);
- Horska sekcija;
- Radionica o integraciji duhovnog i svjetovnog obrazovanja;
- Radionica o multikulturalnosti;
- Debatna sekcija;
- Učeničke tribine;
- Novinarska sekcija;
- Sekcija o programiranju;

✓ **Neformalno obrazovanje**

U savremenom društvu, neformalno obrazovanje igra ključnu ulogu u oblikovanju ličnog razvoja mladih. Izlazeći izvan okvira formalnog školovanja, neformalno obrazovanje može se odvijati kroz različite aktivnosti, poput radionica, seminara, volonterskih projekata, sportskih događanja i drugih inicijativa⁵.

Aktivnosti za mlade koje su realizovane tokom 2024. godine za koje je izdvojen iznos od 47.600,00€:

- Dodjela studentskih stipendija za 47 studenata;
- Obuka mladih za pisanje CV-ja i motivacionih pisama, kao i razvoja poslovne komunikacije – obuku pohađalo 17 mladih;
- Organizacija okruglog stola na temu „Informisanje mladih o postojećim mehanizmima participacije mladih u procesima donošenja odluka“ – učešće uzelo 11 mladih;
- Organizacija radionica na temu vršnjačkog nasilja i online nasilja u cilju prevencije istog – učešće uzelo 30 mladih;
- Organizovana edukativna radionica na temu prevencija bolesti zavisnosti, mentalnog i reproduktivnog zdravlja – učešće uzelo 47 mladih;
- Organizovana obuka za razvijanje kapaciteta mladih za pisanje projekata i sticanje organizacionih vještina – učešće uzelo 24 mladih.

Kroz podršku opštine, NVO sektor je realizovao projekte koji se jednim dijelom odnose na mlade i to:

- NVO „Albanski progres“ – 4.800,00€;
- KUD „Ramadan Šarkić“ – 4.800,00€;
- NVU „Asocijacija za međukulturno djelovanje“ – 4.000,00€;
- NVO „Brđanska džubljeta“ – 4.520,00€;
- KUD „Besà“ – 4.800,00€;
- NVO „Albatros“ – 3.264,90€;
- NVO „Bora“ – 3.815,10€;

c) Socijalna zaštita

U okviru Javne ustanove Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica, formirana je područna jedinica u Tuzima. Zaposleni u ovoj ustanovi posebnu pažnju posvećuju ranjivim grupama stanovništva, uključujući lica starije životne dobi, osobe sa invaliditetom, korisnike psihoaktivnih

⁵ <https://www.mediaeducationcentre.eu>

supstanci, izbjeglice, samohrane roditelje, žrtve nasilja, pripadnike romske populacije i druge. Prema podacima ovog organa, tokom 2024. godine nije zabilježena nijedna prijava nasilja u porodici.

d) Kultura

Kancelarija za mlade, kulturu i sport u okviru svojih nadležnosti iz oblasti kulture obavlja niz značajnih poslova, uključujući: pripremu programa razvoja kulture Opštine Tuzi, izradu propisa i drugih akata radi stvaranja uslova za rad ustanova kulture čiji je osnivač Opština Tuzi u pozorišnoj, bibliotečkoj, muzejskoj, kinematografskoj, arheološkoj i drugim djelatnostima u oblasti kulture, umjetničkog stvaralaštva i kulturno-umjetničkog amaterizama, zatim vođenje registra, zaštitu i održavanje spomenika kulture i spomen obilježja, izradu programa podizanja spomen-obilježja, organizovanje kulturnih manifestacija i druge poslove u ovim oblastima.

Sve ove aktivnosti imaju za cilj da podrže i unaprijede kulturno nasljeđe, umjetničko stvaralaštvo i kulturno-umjetnički amaterizam u Opštini Tuzi, stvarajući tako bogat i dinamičan kulturni prostor za lokalnu zajednicu.

U proteklom periodu, mladi iz opštine Tuzi aktivno su učestvovali u raznovrsnim kulturnim događajima, doprinoseći bogatstvu kulturne scene. Neki od značajnih događaja u kojima su mladi uzeli učešće tokom 2024. godine su sledeće:

- Dječiji ljetnji kamp "Summer Camp Vitoja" - Deset mladih su bili animatori tokom 3 dana ljetnjeg kampa;
- Koncert klasične muzike - Podrška realizaciji koncerta umjetnice Dea Nicaj;
- V Sajam knjiga – Učenici SMŠ „25 Maj“, kao volonteri, pomagali su u organizaciji događaja i aktivno učestvovali kao prodavci na nekim od štandova sajma;
- Festival „Ritam Evrope" - 3 djevojke i jedan dječak predstavili su grad Tuzi plesom i pjevanjem u finalu ovog festivala;
- Međunarodni dan djeteta - 2 djevojke su moderirale program;

e) Sport

Kancelarija za mlade, kulturu i sport, u okviru svojih nadležnosti iz oblasti sporta, vrši poslove koji se odnose na: razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana, obezbjeđivanje uslova za treninge i takmičenja i podsticaj aktivnosti lica sa invaliditetom, stvaranje uslova za rad ustanova iz oblasti sporta, organizovanje sportskih manifestacija, razvoj sportskih škola i masovnog sporta, ostvarivanje određenih prava sportista i njihovih

klubova, dodjeljivanje nagrada i priznanja u oblasti sporta, izrada programa finansiranja aktivnosti u sportu i sportskih manifestacija, praćenje realizacije investicionih programa koje finansira Opština Tuzi; učešće u postupku donošenja nacionalnog programa sporta, pripremu programa sporta Opštine Tuzi i izradu godišnjeg plana realizacije tog programa.

Sportske aktivnosti koje su realizovane tokom 2024. godine u Opštini Tuzi a za koje je odvojeno ukupno 11.500.00€ su:

- Turnir u šahu – učestvovalo oko 80 učenika iz osnovnih škola;
- Evropska nedjelja sporta - 2 dana (jesenji kros i biciklizam) sa oko 150 mladih učesnika;
- Old Timer Fest Malësia - pored učesnika iz država regiona, u ovoj aktivnosti imali su priliku da učestvuju i mladi iz opštine Tuzi;

Mladi su podržani i kroz Javni konkurs za sufinansiranje programa sportskih organizacija, za koje je ukupno opredijeljeno 36.000,00€.

Tabela 4. Sportski klubovi u opštini Tuzi sufinansirani u 2024. godini

Klubovi	Br. članova	Godište	Visina sredstava za sufinansiranje
Teakwondo klub "Besa"	65 (30 dječaka i 35 djevojčica)	Pioniri 5-12 Kadeti 12-14 Juniori 15-18	7.500.00€
Fudbalski klub "Malesia 2010"	42 (37 dječaka i 5 djevojčica)	2013,2014,2015,2016,2017	14.000.00€
Plesni klub "Tip toe"	75 (75 djevojčica)		2.400.00€
Teakwondo klub "Alba"	10 (5 dječaka i 5 djevojčica)	Pioniri, Juniori, Kadeti, Seniori	2.400.00€
Fudbalski klub "Tuzi"	26 (36 dječaka)	2013,2014,2015,2016,2017	7.600.00€
Džudo klub "Tuzi"	40 (20 dječaka i 20 djevojčica)		2.100.00€

2.4. Analiza istraživanja

Za potrebe analize stanja iz oblasti omladinske politike na teritoriji opštine Tuzi urađena su dva istraživanja, prvo metoda istraživanja – anketa i drugo fokus grupe kao metoda prikupljanja podataka.

- Istraživanje - anketa

Ova anketa predstavlja jedan od ključnih i polaznih elemenata za izradu LAPM a sprovedena je kako bismo dobili odgovore, odnosno mišljenje i stavove mladih ljudi na ključna pitanja u vezi omladinske politike u opštini. Anketa je sprovedena tokom mjeseca februara tekuće godine, a anketiranje je bilo anonimno. Proces anketiranja je bio dvojezičan, a ukupno je obuhvaćeno 74 ispitanika. Anketni upitnik je bio javno dostupan mladima koji žele da ga popune i daju doprinos u kreiranju bolje budućnosti za mlade u opštini Tuzi. Sastojao se od 24 pitanja koja su bila koncipirana u skladu sa omladinskom politikom definisanom Strategijom za mlade 2023-2027. godina.

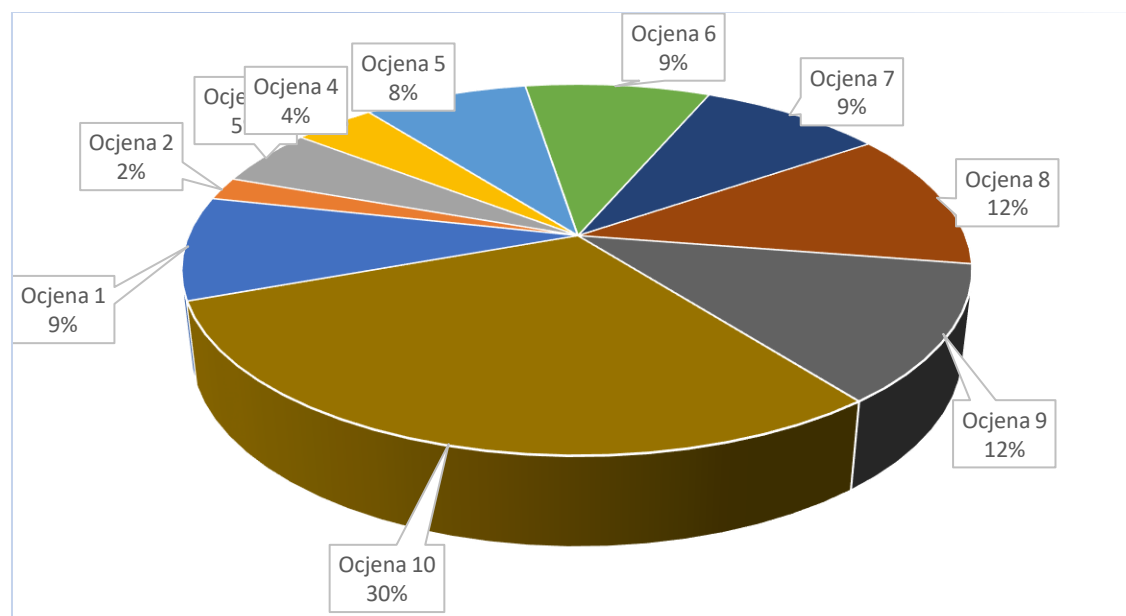
Cilj ovog istraživanja je procjena kvaliteta ili stanja na lokalnom nivou u oblasti omladinske politike kao i bolje razumijevanje potreba i izazova sa kojima se mladi suočavaju, te stvaranja polazne osnove za stvaranje boljeg okruženja za mlade i cjelokupnu lokalnu zajednicu.

Od ukupno obuhvaćenih 74 ispitanika, njih 35% su muškog, dok je 65% ženskog pola. Kada je riječ o starosnoj strukturi, 96% ispitanika je uzrasta između 15 i 18 godina, 3% između 19 i 24 godine, dok je 1% uzrasta između 25 i 30 godina.

Što se tiče obrazovanja i zaposlenja, najveći broj ispitanika predstavljaju učenici srednje škole, čineći 92% ukupnog uzorka, studenata je bilo 4%, zaposlenih 3%, dok je 1% mladih bilo u kategoriji onih koji trenutno nijesu zaposleni, ali aktivno traže posao. Zanimljivo je primijetiti da nijedan od ispitanika nije odgovorio da je nezaposlen, a da istovremeno nije aktivan u traženju posla.

Prilikom ocjene stepena zadovoljstva mladih različitim aspektima života u gradu, najveći broj ispitanika je odgovorio da je zadovoljan kulturnom ponudom i sadržajem, mogućnostima za neformalno obrazovanje, sportskim i rekreativnim sadržajima, prilikama za zaposlenje, prilikama za nastavak školovanja i usavršavanja te izlascima i zabavom.

Mladi su izrazili značajnu podršku osnivanju omladinskog servisa (kluba ili centra). Najveći broj ispitanika, njih 30%, ocijenio je važnost ovog poteza najvišom ocjenom 10, izražavajući uvjerenje da je osnivanje omladinskog servisa veoma važno. S druge strane, 9% ispitanika dalo je ocjenu 1, ne iskazujući nikakvo interesovanje za osnivanje takvih servisa. Ovi rezultati ukazuju na snažnu podršku mladih za stvaranje prostora i resursa namijenjenih njihovom angažmanu i razvoju u okviru omladinskih servisa, kluba ili centra.

Grafik 1: Važnost osnivanja omladinskog servisa, kluba ili centra: Ocjene mladih na skali od 1 do 10

Na pitanje u kojem sektoru bi najradije željeli da se zaposle, od svih ispitanika njih 38% je odgovorilo u državnoj upravi ili instituciji, 32% u privatnom sektoru, 15% u lokalnoj upravi ili instituciji lokalne uprave.

Na veoma aktuelnu i značajnu temu, temu nasilja, 66% ispitanika je odgovorilo da nijesu bili žrtva nekog oblika nasilja, međutim nije zanemarljiv broj onih koji su se izjasnili da jesu bili žrtve nasilja, čak njih 23%, dok 11% ispitanika nije željelo da odgovori. U poslednjih godinu dana a što se tiče podrške koju pruža zajednica u rješavanju problema nasilja među mladima 36% ispitanika ocijenjuju dobrim a 12% veoma dobrim, dok ovu podršku lošom ocjenjuje 31% ispitanika.

Iako je volontiranje izuzetno popularno među mladima, rezultati istraživanja predstavljeni ukazuju na to da nije veliki broj mladih koji imaju iskustva u volontiranju, naime, njih 35% se izjasnilo da ima iskustva u volontiranju, 3% da trenutno volontira, 28% da nije nikada volontiralo i 23% da razmišlja o tome.

- Istraživanje - Fokus Grupe kao Metod Prikupljanja Podataka:

Za potrebe izrade Lokalnog akcionog plana za mlade u opštini Tuzi, sprovedeno je istraživanja putem fokus grupa. Fokus grupe omogućavaju kvalitetno prikupljanje podataka kroz direktnu interakciju sa učesnicima, pružajući dublji uvid u njihove stavove, potrebe i izazove. Ova metoda je odabrana kako bi se osigurala sveobuhvatnija procjena stanja omladinske politike na lokalnom nivou i razumjele stvarne potrebe mladih u opštini Tuzi. Fokus grupe omogućavaju dublji uvid u mišljenja, stavove i izazove sa kojima se suočavaju mladi, pružajući priliku za direktnu interakciju, razmjenu iskustava i detaljno analiziranje ključnih tema koje se odnose na njihovu svakodnevicu i razvojne mogućnosti.

Ova metoda se razlikuje od anketnog istraživanja koje je takođe sprovedeno u opštini Tuzi, po tome što omogućava dinamičniju i interaktivniju diskusiju, gdje učesnici mogu otvoreno dijeliti svoje stavove, ali i razmatrati perspektive drugih. Fokus grupe su obuhvatile mlade različitog uzrasta, obrazovnog profila i interesovanja, kako bi se osiguralo što reprezentativnije istraživanje.

✓ Struktura i sastav fokus grupa:

Sprovedene su tri fokus grupe, sa ciljem obuhvatanja različitih kategorija mladih u opštini Tuzi. Svaka fokus grupa bila je tematski i starosno profilisana kako bi se obezbijedila reprezentativnost i raznolikost mišljenja. Učesnici fokus grupa birani su na osnovu kriterijuma koji uključuju raznolikost u pogledu starosne dobi, socijalnog i ekonomskog statusa, te prethodnog iskustva u aktivnostima za mlade, kako bi se obezbijedila inkluzivnost i ravnopravnost u procesu.

Grupa 1: Mladi uzrasta 15 godina (učenici 9 razreda osnovne škole);

Grupa 2: Mladi uzrasta 15–18 godina (učenici srednje škole - JU SMŠ "25. maj" – Tuzi);

Grupa 3: Mladi uzrasta 15–18 godina (učenici srednje škole - Medresa „Mehmed Fatih“).

Fokus grupe su održane u školama, a učestvovalo je ukupno 47 učesnika, grupe između 14–17 učesnika, što je optimalna granica za upravljanje fokus grupama. Iako je bilo moguće organizovati diskusiju sa većim brojem učesnika, grupe sa više od ovog broja su itekako izazovne za moderiranje i praćenje individualnih doprinosa. Zbog toga je bila ključna angažovanost iskusnog moderatora koji je obezbijedio jasnu strukturu diskusije koja je modelirana prema unaprijed definisanoj strukturi. Svaka fokus grupa je trajala po 90 minuta, što je omogućavalo dovoljno vremena za dubinsku diskusiju bez preopterećenosti učesnika.

Fokus grupe su tematski obuhvatile oblasti obrazovanja, zapošljavanja, kulture i sporta, kao i šire društvene izazove poput aktivizma i učestvovanja mladih u donošenju odluka. Cilj ovih sesija bio je identifikacija ključnih potreba i prioriteta mladih, koji su poslužili kao temelj za izradu ili unapređenje Lokalnog akcionog plana za mlade, osiguravajući da predložene mjere odgovaraju stvarnim potrebama ciljne grupe. Prikupljeni podaci su analizirani kvalitativno, što je omogućilo formulaciju konkretnih preporuka za dalji razvoj omladinske politike u opštini Tuzi.

✓ Cilj fokus grupa:

Glavni cilj fokus grupa bio je prikupljanje mišljenja i stavova mladih iz različitih kategorija kako bi se analizirali njihovi prioriteti, problemi i potrebe, kako bi se uvidjele sličnosti i razlike između mišljenja mladih iz različitih grupa, te definisale specifične preporuke za unapređenje omladinske politike. Kroz otvoreni dijalog identifikovani su ključni izazovi sa kojima se mladi suočavaju, kao i konkretne ideje i predlozi koji će biti dio akcionog plana.

1.4. Analiza podataka iz fokus grupa

Fokus grupe obuhvatile su 47 mladih ljudi. Posebna pažnja bila je posvećena ravnopravnoj zastupljenosti polova, kako bi se obezbijedila rodna ravnoteža i različitost perspektiva, pa je u istraživanju učestvovalo 29 pripadnica ženskog i 18 pripadnica muškog pola. Učešće je organizovano dobrovoljno, uz poziv mladima preko škola, omladinskih organizacija i društvenih mreža. Tokom diskusije korištene su metode otvorene diskusije i grupnog rada. Fokus grupe su se satojale iz tri dijela i to uvod, glavna diskusija i zaključak.

Na osnovu analiza odgovora učesnika, izdvojene su sledeće ključne oblasti:

- Obrazovanje:
- Kultura:
- Sport:
- Zaštita životne sredine:
- Zdravstvena i socijalna zaštita:
- Slobodne aktivnosti.

✓ **Obrazovanje:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Mladi su nepostojanje gradske biblioteke ili nedostatak knjiga u školskim bibliotekama naveli kao veliki problem. Istakli su potrebu za organizovanjem događaja na kojem bi se prezentovali fakulteti kako bi im to olakšalo buduće usmjerenje. Ukazali su na potrebu razmjene učenika i nedostatak kurseva za pisanje CV-a i korišćenje vještačke inteligencije ali i kurseva stranih jezika.

- Predlozi i rešenja

Predložili su osnivanje omladinskog kluba sa prostorijama za čitanje. Predloženo je organizovanje raznih kurseva stranih jezika i više vannastavnih aktivnosti koje podstiču timski rad.

✓ **Kultura:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Mladi su uglavnom saglasni da se poslednjih godina u opštini organizuje značajan broj kulturnih događaja izuzetno kvalitetnog sadržaja ali su kao problem istakli to što se ti događaji, kako oni kažu organizuju većinom na Albanskom jeziku.

- Predlozi i rešenja

Predložili su da se kulturni događaji organizuju i na crnogorskom jeziku, kako bi se omogućila veća uključenost mladih ovim događajima ali i spriječila njihova isključenost iz kulturnih dešavanja. Predloženo je organizovanje raznih kurseva glume i umjetnosti. Između ostalog predloženo je osnivanje muzeja i biblioteke u opštini.

✓ **Sport:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Problemi koje su istakli odnose se na nedovoljno uređenu sportsku infrastrukturu kao i nedovoljno razvijenu svijest mladih o značaju sporta. Takođe, kao problem prepoznaju i nedostatak ženskih sportskih klubova.

- Predlozi i rešenja

Predloženo je formiranje sportskih klubova s akcentom na ženske klubova (ženski fudbalski klub), ali i organizovanje trenažnih kampova za mlade, i kurseve šaha. Predložili su sprovođenje kampanje koja naglašava važnost sporta za zdravlje, ali i u kontekstu prevencije upotrebe psihoaktivnih supstanci.

✓ **Zaštita životne sredine:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Mladi smatraju da zelene površine nisu dovoljno dobro iskorištene.

- Predlozi i rešenja

Predlog je sadnja drveća i ozelenjavanje urbanih sredina ali i organizovanje aktivnosti za obilježavanje važnih dana kao što je Dan ekološke dtžave i slično.

✓ **Zdravstvena i socijalna zaštita:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Nedovoljna uključenost mladih iz ranjivih kategorija po mišljenju mladih predstavlja veliki problem.

- Predlozi i rešenja

Da se mladi sa invaliditetom i pripadnici Romske populacije animiraju i kroz razne aktivnosti uključe u sva dešavanja koja se tiču mladih u opštini.

✓ **Slobodne aktivnosti:**

- Problemi koji su mladi istakli:

Nedostatak mjesta za druženje i kreativne aktivnosti se navode kao jedan od problema. Dodatno kao problem navode nedostatak aktivnosti poput plesa, joge, kreativnih radionica (crtanje i slikanje), organizovanje avanturističkih aktivnosti poput višednevnih kampova.

- Predlozi i rešenja

Otvaranje omladinskog centra sa besplatnim radionicama i događajima.

Svi učesnici fokus grupa dali su značajne sugestije koje su razmotrene prilikom izrade ovog dokumenta. Nakon razmatranja detaljne analize stanja na terenu i dobijenih rezultata anketnog upitnika i fokus grupa, ovim LAPM definisani su ključni prioriteti za mlade i predstavljaju proizvod analize trenutne situacije u opštini Tuzi.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Sekretarijat za lokalnu samoupravu, kao sekretarijat nadležan za sprovođene omladinske politike u opštini Tuzi je za realizaciju aktivnosti planiranih akcionim planom za 2025. godinu, opredijelio je sredstva u iznosu od 5.000.00€.

Osim sredstava namijenjenih za realizaciju aktivnosti iz LAPM, opština Tuzi obezbijedila je dodatna sredstva za sprovođenje omladinske politike kroz druge budžetske stavke i to:

- Studentske stipendije 55.000.00€;
- Nedjelja mladih 4.500.00€;
- Sufinansiranje projekta sportskim klubovima 40.000.00€;
- Organizovanje turnira u šahu i fudbalu, Evropska nedjelja sporta 3.500.00€.

4. AKCIONI PLAN

Operativni cilj 1: Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba						
Operativni cilj na lokalnom nivou: Uspostavljanje inkluzivnog i funkcionalnog sistema podrške i programa neophodnih za razvoj ličnih, profesionalnih i preduzetničkih kompetencija mladih pri tranziciji u odraslo doba						
	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.1.	Osnivanje Omladinskog centra	Opština	III-IV kvartal 2026.	Osnivački akt Osnovan klub	Sredstva nijesu potrebna	/
1.2.	Opremanje Omladinskog centra	Ministarstvo sporta i mladih Opština	IV kvartal 2026.	Opremljen centar neophodnim namještajem i opremom za rad	60.000,00€ Od čega će Ministarstvo sporta i mladih opredijeliti maksimalni iznos od 30.000,00€	Ministarstvo sporta i mladih Opština Donatori
1.3.	Promovisanje Omladinskog centra u medijima i na društvenim mrežama	Opština	III-IV kvartal 2026.	Broj objava u medijima (2 objave) Broj objava na društvenim mrežama (6 objava)	250,00€ Redovna sredstva opštine za medijsku kampanju	Opština

				Gostovanja na lokalnoj i državnoj televiziji (2 gostovanja)		
1.4.	Organizovati radionicu/obuku za jačanje kapaciteta mladih za razvoj digitalne i medijske pismenosti	Opština u saradnji sa potencijalnim partnerima (obrazovne ustanove)	III-IV kvartal 2025.	Organizovana radionica Obuci prisustvovalo najmanje 15 mladih	200,00€	Opština
1.5.	Motivacija mladih za traženje posla	Opština ZZZ - Biro rada Tuzi	IV kvartal 2025.	Organizovana tribina Gostovanje predstavnika opštine i ZZZ Biro rada Tuzi na lokalnoj televiziji	300,00€	Opština
1.6.	Obuka mladih za pisanje CV-a i motivacionih pisama kao i razvoja poslovne komunikacije	Opština NVO	IV kvartal 2025./ I kvartal 2026.	Organizovane 2 radionice Obuku pohađalo najmanje 30 mladih Tokom obuke urađeno najmanje 30 CV-a	400,00€	Opština NVO Donatori
1.7.	Studijske posjete školama iz regiona sa kojima se opština Tuzi bratimila, kroz program interkulturalne razmjene i projekata mobilnosti, u cilju uspostavljanja dugotrajnog partnerstva.	Opština Srednje škole	III-IV kvartal 2026.	Realizovan program interkulturalne razmjene mladih iz Opštine Tuzi i Tirane, Albanija Organizovana po jedna studijska posjeta godišnje	700,00€	Opština

Operativni cilj 2: Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika

Operativni cilj na lokalnom nivou: Podsticanje i jačanje mladih za uključivanje u proces kreiranja i sprovođenja javnih politika na lokalnom nivou i davanje doprinosa u razvoju lokalne zajednice i demokratskom životu

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
2.1.	Organizovati obuku za razvijanje kapaciteta mladih za pisanje projekata i sticanje organizacionih vještina	Opština – Sekretarijat za razvoj i projekte	III-IV kvartal 2025.	Organizovane 2 radionice Obuku pohađalo najmanje 15 mladih	200,00€	Opština
2.2.	Organizovati okrugli sto na kojem će biti informisani mladi o postojećim mehanizmima participacije mladih u procesima donošenja odluka	Opština	II-III kvartal 2025	Organizovan okrugli sto Okruglom stolu prisustvovalo najmanje 15 mladih	200,00€	Opština
2.3.	Putem lokalne TV i kroz javne ustanove opštine promovisati pozitivne primjere mladih ljudi koji doprinose promjenama u lokalnoj zajednici kao što su mladi pisci, slikari, volonteri ili uspješni mladi ljudi iz drugih oblasti.	Opština	Kontinuirano tokom 2025/2026 godine	Promovisano najmanje 5 mladih ljudi	300,00€ Redovna sredstva opštine za medijsku kampanju	Opština
2.4.	Obilježavanje Međunarodnog dana volontera – 5. decembar	Opština u saradnji sa potencijalnim partnerima na lokalnom nivou	IV kvartal 2025 IV kvartal 2026	Organizovana po jedna radionica godišnje o promociji volonterizma i podršku aktivnostima volonterskih klubova i	400,00€	Opština

		NVO		servisa koji podstiču važnost volontiranja		
				Radionicama prisustvovalo najmanje 60 mladih		

Operativni cilj 3: Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih

Operativni cilj na lokalnom nivou: Unapređenje položaja mladih na svim nivoima kroz međuresornu saradnju, razvoj kreativnosti i ostvarenje punih potencijala mladih

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
3.1.	Organizovanje „Nedjelje mladih“	Opština u saradnji sa potencijalnim partnerima na lokalnom nivou (Srednje škole, Lokalna televizija, NVO, Donatori)	III kvartal 2025 III kvartal 2026	Obilježen Međunarodni dan mladih - 12. avgust Organizovana edukativnu radionicu na temu prevencija bolesti zavisnosti, mentalnog i reproduktivnog zdravlja Organizovana radionica na temu vršnjačkog nasilja i online nasilja u cilju prevencije istog Organizovana konferencija – Proaktivna uloga mladih	9.000,00€ (4.500,00€ po godini)	Opština

				u sprečavanju širenja mržnje ili govora mržnje Sprovedena medijska kampanja o zdravim stilovima života Kroz ovu aktivnost uključeno najmanje 200 mladih		
3.2.	Organizovati posjete za mlade sajmu knjiga, sajmu zapošljavanja i sajmu obrazovanja u CG i u zemljama u regionu	Opština u saradnji sa školama, ZZZ i NVO	Kontinuirano tokom 2025/2026 godine	Organizovane najmanje po tri posjete sajmovima godišnje (ukupno 6)	1.000 eura (500,00€ po godini)	Opština NVO
3.3.	Organizovati sportske turnire	Opština	Kontinuirano tokom 2025 i 2026 godine	Organizovana 4 turnira: - 2 u šahu (po jedan godišnje), -2 u fudbalu (po jedan godišnje)	7.000,00€ (3.500,00€ po godini)	Opština
3.4.	Organizovati festival zdravih stilova života	Opština NVO	II-III kvartal 2025 II-III kvartal 2026	Organizovana 2 festivala zdravih stilova života (po jedan godišnje) Učestvovalo najmanje 100 mladih Raspisan konkurs za stvaraoce likovnih ili literarnih radova na određenu temu	1.000,00€ (500,00€ po godini)	Opština NVO

				Na konkursu učestvovalo najmanje 10 mladih Dodijeljene nagrade za 3 najbolja rada po mišljenju stručnog žirija		
3.5.	Obilježavanje Svjetskog dana zaštite životne sredine – 5. jun	Opština	II kvartal 2026. godina	Organizovana društveno korisna akcija – čišćenje izletišta „Vitoja“	200,00€	Opština
3.6.	Obilježavanje Dana ekološke države – 20. septembar	Opština Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	III kvartal 2025. godine	-Organizovana društveno korisna akcija – sadnja stabala -Učestvovalo najmanje 30 mladih - Edukacija o zaštiti životne sredine	500,00€ - sredstva obezbijedila opština	Opština
3.7.	Dodijela studentskih stipendija	Opština	I kvartal 2025 I kvartal 2026	Dodijeljeno 55 stipendija godišnje	11.000,00€ (5.500,00€ po godini)	Opština
3.8.	Sufinansiranje kupovine bicikala	Opština	I kvartal 2026	Sufinansirana kupovina 30 bicikala	3.000,00€	Opština
3.9.	Obilježavanje Međunarodnog dana studenata - 17. novembar	Opština	IV kvartal 2025 IV kvarta 2026	Jednom godišnje organizovan prijem u opštini za 10 najuspješnijih studenata	400,00€	Opština
3.10.	Organizovanje „Dana najboljih“	Opština	IV kvartal 2025 IV kvarta 2026	Jednom godišnje organizovan događaj na kojem se nagrađuju lučonoše osnovnih i srednjih škola za	1.000,00€ (500,00€ po godini)	Opština

Uručeno cca40

Operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Operativni cilj na lokalnom nivou: Jačanje kapaciteta službenika zaduženih za sprovođenje omladinske politike i uspostavljanje efikasnih mehanizama za praćenje i sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
4.1.	Osnivanje Lokalnog Savjeta za mlade	Opština	III-IV kvartal 2025.	Donijet akt o osnivanju/obrazovanju Savjeta Osnovan Savjet	Sredstva nijesu potrebna	/
4.2.	Angažovanje eksternog evaluatora za procjenu uspješnosti i procenta realizacije LPA u 2025. godini i u 2026. godini	Opština	IV kvartal 2025 IV kvartal 2026	Angažovan evaluator Izveštaj o evaluaciji (2)	400,00€ (200,00€ po godini)	Opština

5. MONITORING I EVALUACIJA

Praćenje uspješnosti realizacije LAPM i sprovođenja omladinske politike na lokalnom nivou vršiće nadležni opštinski sekretarijat – Sekretarijat za lokalnu samoupravu. Zaposleni u sekretarijatu će u saradnji sa ostalim institucijama na lokalnom nivou i drugim partnerima iz zajednice (nevladinim organizacijama, neformalnim grupama mladih, donatorima i sl.) raditi na implementaciji ovog dokumenta.

LAPM je planirano osnivanje Savjeta za mlade (u skladu sa članom 18 Zakona o mladima), te će i ovo tijelo učestvovati u praćenju uspješnosti sprovođenja omladinske politike na lokalnom nivou.

LAPM je predviđeno angažovanje eksternog evaluatora koji će na kraju 2025 godine, kao i na kraju 2026. godine uraditi detaljnu evaluaciju u cilju utvrđivanja stepena i uspješnosti realizacije ovog plana.

Shodno članu 14. Zakona o mladima, Sekretarijat za lokalnu samoupravu će dostaviti godišnji izvještaj o realizaciji ovog LAPM Ministarstvu sporta i mladih, najkasnije do 15. februara 2027.godine.

IZVJEŠTAJ
O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
POVODOM NACRTA LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA MLADE OPŠTINE TUZI ZA
2025.-2026. GODINU

Zaključkom broj 01-633/25-1224/1 od 03.03.2025. godine, predsjednik opštine Tuzi, saglasno odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi utvrdio je **Nacrt Lokalnog akcionog plana za mlade opštine Tuzi za 2025.-2026. godinu** sa Programom javne rasprave, koji je objavljen na internet sajtu opštine Tuzi www.tuzi@tuzi.org.me i dostavljen odbornicima Skupštine opštine Tuzi, organima lokalne uprave opštine Tuzi i nevladinom sektoru.

Nacrt **Lokalnog akcionog plana za mlade opštine Tuzi za 2025.-2026. godinu** stavljen je na javnu raspravu u trajanju od 18 dana, počev od 03.03.2025. godine, a zaključno sa 20.03.2025. godine.

Javnu raspravu u elektronskoj, pisanoj i usmenoj formi sproveo je Sekretarijat za lokalnu samoupravu opštine Tuzi. U toku javne rasprave, građanima i ostalim učesnicima data je mogućnost izjašnjenja.

Prema utvrđenom Programu javne rasprave, održana je centralna javna rasprava u prostorijama Skupštine opštine u Tuzi, dana 14.03.2025. godine, sa početkom u 12:00h. Centralnoj javnoj raspravi prisustvovali su 15 učesnika.

Uvodno izlaganje i samo obrazloženje o Nacrtu Lokalnog akcionog plana za mlade dala je Marina Ujkaj, sekretarka Sekretarijata za lokalnu samoupravu.

Navedeno je da je Nacrt Lokalnog akcionog plana za mlade opštine Tuzi za period 2025.-2026. godinu donešen shodno zakonskoj obavezi koja proizlazi iz Zakona o mladima ("Sl. Crne Gore", br 025/19 i 27/19), kojim su, između ostalog, uređeni načini utvrđivanja i sprovođenja omladinske politike, kao i mjere i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju unapređivanja društvenog položaja mladih i stvaranja uslova za ostvarivanje potreba mladih u svim oblastima od interesa za mlade.

Nakon izlaganja i obrazlaganja navedenog akata, prisutnima je omogućeno da se izjasne o samom nacrtu, sugestije su bile sljedeće sadržine:

Tokom trajanja cjelokupnog perioda predviđenog za javnu raspravu, na adresu Opštine Tuzi, putem arhive opštine, putem elektronskih sredstava nije pristigao nijedan pisani prijedlog, primjedba ili sugestija na **Nacrt Lokalnog akcionog plana za mlade opštine Tuzi za 2025.-2026. godinu**.

SEKRETARKA

Marina Ujkaj

RAPORT

mbi Debatin Publik të Zhvilluar për Draftin e Planit Lokal të Veprimit për të Rinjtë të Komunës së Tuzit për Vitin 2025-2026

Me Vendimin nr. 01-633/25-1224/1, të datës 03.03.2025, kryetari i Komunës së Tuzit, në përputhje me dispozitat e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, ka miratuar Draftin e Planit Lokal të Veprimit për të Rinjtë të Komunës së Tuzit për vitet 2025-2026, si dhe Programin e debatit publik, i cili është publikuar në faqen zyrtare të internetit të Komunës së Tuzit (www.tuzi@tuzi.org.me) dhe u është dërguar këshilltarëve të Kuvendit të Komunës së Tuzit, organeve të administratës lokale të komunës dhe sektorit joqeveritar.

Drafti i Planit të Veprimit Lokal për të Rinjtë të Komunës së Tuzit për vitet 2025-2026 është vënë në debat publik për një periudhë prej 18 ditësh, duke filluar nga 03.03.2025 deri më 20.03.2025. Debat i publik është zhvilluar në formë elektronike, të shkruar dhe verbale, i organizuar nga Sekretariati për Vetëqeverisjen Lokale i Komunës së Tuzit. Gjatë kësaj periudhe, qytetarët dhe pjesëmarrësit e tjerë kanë pasur mundësinë të shprehin mendimet e tyre. Sipas Programit të përcaktuar për debatin publik, më 14.03.2025, në orën 12:00, është mbajtur sesioni kryesor i debatit publik në ambientet e Kuvendit të Komunës së Tuzit, me pjesëmarrjen e 15 personave.

Prezantimi hyrës dhe shpjegimi i Draftit të Planit të Veprimit Lokal për të Rinjtë u bë nga Marina Ujkaj, sekretare e Sekretariatit për Vetëqeverisjen Lokale.

Ajo theksoi se Drafti i Planit Lokal të Veprimit për të Rinjtë i Komunës së Tuzit për periudhën 2025-2026 është hartuar në përputhje me detyrimin ligjor që buron nga Ligji për Rininë (“Fleta Zyrtare e Malit të Zi”, nr. 025/19 dhe 27/19). Ky ligj, ndër të tjera, përcakton mënyrat e krijimit dhe zbatimit të politikave rinore, si dhe masat dhe aktivitetet që ndërmerren për të përmirësuar pozitën shoqërore të të rinjve dhe për të krijuar kushte për përmbushjen e nevojave të tyre në të gjitha fushat me interes për rininë.

Pas prezantimit dhe shpjegimit të këtij dokumenti, pjesëmarrësve iu dha mundësia të shprehnin mendimet dhe sugjerimet e tyre mbi draftin.

Gjatë gjithë periudhës së parashikuar për debatin publik, në adresën e Komunës së Tuzit, përmes arkivit të komunës dhe përmes mjeteve elektronike, nuk është dorëzuar asnjë propozim me shkrim, vërejtje apo sugjerim lidhur me Draftin e Planit të Veprimit Lokal për të Rinjtë të Komunës së Tuzit për vitet 2025-2026.

SEKRETARË

Marina Ujkaj

IZVJEŠTAJ O ANALIZI UTICAJA PROPISA ZA LOKALNE SAMOUPRAVE

PREDLAGAČ PROPISA

NAZIV PROPISA

Lokalni akcioni plan za Mlade 2025-2026

1. Definisanje problema

- Da li je propis posljedica zahtjeva (propisa) na državnom nivou?
- Navesti zakonski osnov za donošenje propisa, kao i odnos sa strateškim dokumentima lokalne samouprave ako postoji?
- Da li lokalna samouprava može odstupati od odredbi propisa na državnom nivou i u kojoj mjeri?
- Da li je riječ o sopstvenim nadležnostima ili prenesenom, odnosno povjerenom poslu lokalne samouprave?
- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Dali problem ima rodnu dimenziju? (ima posebni uticaj na žene)
- Kojisu uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?(žene-muškarci)
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Shodno članu 14 stav 1 Zakona o mladima Opština je dužna da donese lokalni akcioni plan za mlade za period važenja akcionog plana iz člana 13 stav 3 ovog zakona, najkasnije do 31. decembra tekuće godine. Svjesni da mladi igraju presudnu ulogu u razvoju i budućnosti lokalne zajednice, ovim dokumentom definišemo ciljeve, mjere i aktivnosti koje će doprinijeti ostvarivanju njihovih interesa. Na taj način stvaramo zajednički prostor za njihovo aktivno učešće i razvoj, ne samo u korist mladih, već i svih građana opštine Tuzi.

Kroz LAPM, zajednica identifikuje i usklađuje svoje aktivnosti sa specifičnim potrebama mladih. Plan omogućava mladima da izraze svoje želje i inicijative, čime postaju aktivni učesnici u kreiranju politika koje se direktno odnose na njih. Ovaj pristup jača njihovu odgovornost i osjećaj pripadnosti zajednici.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Dali bilo koji od ciljeva unapređuje rodnu ravnopravnost? (ako je odgovor ne, dali se može definisati cilj koji unapređujerodnu ravnopravnost?)

Lokalni akcioni plan za mlade sadrži mjere i aktivnosti omladinske politike na lokalnom nivou, radi ostvarivanja interesa i potreba mladih. Omladinska politika obuhvata sve inicijative i aktivnosti koje proističu iz potreba mladih, a usmjerene su na unapređenje njihovog položaja. Njome se reguliše planiranje i sprovođenje mjera baziranih na potrebama i interesima mladih, uz oslonac na istraživanja i praktično znanje, a obuhvata socijalni, obrazovni, kulturni, politički i druge aspekte života mladih. Na nacionalnom nivou, omladinsku politiku sprovodi Ministarstvo sporta i mladih a definisana je kroz Zakon o mladima, koji je donijet 2019. godine. U Crnoj Gori je takođe

usvojena Nacionalna strategija za mlade 2023–2027, koja definiše prioritetne mjere, podmjere, aktivnosti i nosioce odgovorne za njihovu realizaciju. Strategija se temelji na aktivnom učešću mladih i njihovom doprinosu u donošenju odluka. U smislu Zakona o mladima¹, mladi su lica od navršениh 15 do navršениh 30 godina života, a omladinska politika je skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

3. Opcije

- Zašto je propis neophodan? - Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?(koja je rodna dimenzija te opcije; kako preferirana opcija unapređuje rodnu ravnopravnost: status žena i odnose među ženama i muškarcima?)

Propis je neophodan da bi se unaprijedila omladinska politika na teritoriji opštine Tuzi, jer sadrži operativne ciljeve i aktivnosti za realizaciju tih ciljeva koji će bitno uticati na položaja mladi.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne? Dali rješenja u propisu imaju uticaj na žene (pozitivne i negativne, direktne i indirektne?)
- Kojetroškove ili uštedeće primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)?
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti?
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

U smislu Zakona o mladima², mladi su lica od navršениh 15 do navršениh 30 godina života, a omladinska politika je skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li propis utiče na visinu prihoda ili troškova lokalne samouprave?
- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta lokalnih samouprava odnosno budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu lokalnih samouprava odnosno budžetu Crne Gore za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za lokalne samouprave odnosno za budžet Crne Gore?

¹ Zakon o mladima ("Službeni list Crne Gore", br. 025/19 od 30.04.2019, 027/19 od 17.05.2019)

² Zakon o mladima ("Službeni list Crne Gore", br. 025/19 od 30.04.2019, 027/19 od 17.05.2019)

- Ko je potencijalni korisnik budžeta za implementaciju propisa (u kojem procentu bi korisnici mogli biti muškarci, a u kojem žene? Da li implementacija budžeta može biti uzrok neravnopravnosti između muškaraca i žena?)
-

Za realizaciju aktivnosti za 2025 godinu sredstava su predviđena u Odluci o budžetu opštine Tuzi u iznosu od 5,000 eura.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Da li su predstavničke ženskih udruženja i ranjivih grupa bile uključene u konsultacije?
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Za potrebe analize stanja iz oblasti omladinske politike na teritoriji opštine Tuzi urađena su dva istraživanja, prvo metoda istraživanja – anketa i drugo fokus grupe kao metoda prikupljanja podataka.

✓ Istraživanje - anketa

Ova anketa predstavlja jedan od ključnih i polaznih elemenata za izradu LAPM a sprovedena je kako bismo dobili odgovore, odnosno mišljenje i stavove mladih ljudi na ključna pitanja u vezi omladinske politike u opštini. Anketa je sprovedena tokom mjeseca februara tekuće godine godine, a anketiranje je bilo anonimno. Proces anketiranja je bio dvojezičan, a ukupno je obuhvaćeno 74 ispitanika. Anketni upitnik je bio javno dostupan mladima koji žele da ga popune i daju doprinos u kreiranju bolje budućnosti za mlade u opštini Tuzi. Sastojao se od 24 pitanja koja su bila koncipirana u skladu sa omladinskom politikom definisanom Strategijom za mlade 2023-2027. godina.

Cilj ovog istraživanja je procjena kvaliteta ili stanja na lokalnom nivou u oblasti omladinske politike kao i bolje razumijevanje potreba i izazova sa kojima se mladi suočavaju, te stvaranja polazne osnove za stvaranje boljeg okruženja za mlade i cjelokupnu lokalnu zajednicu.

Od ukupno obuhvaćenih 74 ispitanika, njih 35% su muškog, dok je 65% ženskog pola. Kada je riječ o starosnoj strukturi, 96% ispitanika je uzrasta između 15 i 18 godina, 3% između 19 i 24 godine, dok je 1% uzrasta između 25 i 30 godina.

✓ Struktura i sastav fokus grupa:

Sprovedene su tri fokus grupe, sa ciljem obuhvatanja različitih kategorija mladih u opštini Tuzi. Svaka fokus grupa bila je tematski i starosno profilisana kako bi se obezbijedila reprezentativnost i raznolikost mišljenja. Učesnici fokus grupa birani su na osnovu kriterijuma koji uključuju raznolikost u pogledu starosne dobi, socijalnog i ekonomskog statusa, te prethodnog iskustva u aktivnostima za mlade, kako bi se obezbijedila inkluzivnost i ravnopravnost u procesu.

Grupa 1: Mladi uzrasta 15 godina (učenici 9 razreda osnovne škole);

Grupa 2: Mladi uzrasta 15–18 godina (učenici srednje škole - JU SMŠ "25. maj" – Tuzi);

Grupa 3: Mladi uzrasta 15–18 godina (učenici srednje škole - Medresa „Mehmed Fatih“).

Fokus grupe su održane u školama, a učestvovalo je ukupno 47 učesnika, grupe između 14–17 učesnika, što je optimalna granica za upravljanje fokus grupama. Iako je bilo moguće organizovati diskusiju sa većim brojem učesnika, grupe sa više od ovog broja su itekako izazovne za moderiranje i praćenje individualnih doprinosa. Zbog toga je bila ključna angažovanost iskusnog moderatora koji je obezbijedio jasnu strukturu diskusije koja je modelirana prema unaprijed

definisanoj strukturi. Svaka fokus grupa je trajala po 90 minuta, što je omogućavalo dovoljno vremena za dubinsku diskusiju bez preopterećenosti učesnika.

Fokus grupe su tematski obuhvatile oblasti obrazovanja, zapošljavanja, kulture i sporta, kao i šire društvene izazove poput aktivizma i učestvovanja mladih u donošenju odluka. Cilj ovih sesija bio je identifikacija ključnih potreba i prioriteta mladih, koji su poslužili kao temelj za izradu ili unapređenje Lokalnog akcionog plana za mlade, osiguravajući da predložene mjere odgovaraju stvarnim potrebama ciljne grupe. Prikupljeni podaci su analizirani kvalitativno, što je omogućilo formulaciju konkretnih preporuka za dalji razvoj omladinske politike u opštini Tuzi.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ne postije prepreke za realizaciju Lokalnog akcionog plana za mlade. Glavni indikatori su mladi koji će direkto učestovati u relaziaciji aktivnosti, zatim osnivački akti, donešena rješenja itd. Za realizaciju ovog dokumenta odgovoran je Sekretarijat za lokalnu samoupravu.

Datum i mjesto

11.03.2025. godine

PREDSJEDNIK OPŠTINE

Lindon Gjelij

